

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)

2022. december 22.*

„Előzetes döntéshozatal – Környezet – A 80/779/EGK, a 85/203/EGK, a 96/62/EK, az 1999/30/EK és a 2008/50/EK irányelv – Levegőminőség – A PM₁₀ mikrorészecskékre és a nitrogén-dioxidra (NO₂) vonatkozó határértékek – Túllépés – Levegőminőségi tervek – A levegőnek az e határértékek túllépéséből eredő romlása által a valamely magánszemélynek állítólagosan okozott károk – Az érintett tagállam felelőssége – Az e felelősség megállapításának feltételei – Az a követelmény, hogy a megsértett uniós jogszabály arra irányuljon, hogy jogokat keletkeztessen a sérelmet elszenvedő magánszemélyek számára – Hiány”

A C-61/21. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a cour administrative d'appel de Versailles (versailles-i közigazgatási fellebbviteli bíróság, Franciaország) a Bírósághoz 2021. február 2-án érkezett, 2021. január 29-i határozatával terjesztett elő a

JP

és

a **Ministre de la Transition écologique**,

a **Premier ministre**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (nagytanács),

tagjai: K. Lenaerts elnök, L. Bay Larsen elnökhelyettes, A. Arabadjiev, A. Prechal, E. Regan és L. S. Rossi tanácselnökök, M. Ilešič, J.-C. Bonichot, N. Piçarra, I. Jarukaitis, A. Kumin, N. Jääskinen, N. Wahl, J. Passer (előadó) és O. Spineanu-Matei bírák,

főtanácsnok: J. Kokott,

hivatalvezető: V. Jacobbo tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2022. március 15-i tárgyalásra,

* Az eljárás nyelve: francia.

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- JP képviselőjében L. Gimalac avocat,
  - a francia kormány képviselőjében T. Stéhelin és W. Zema, meghatalmazotti minőségben,
  - Írország képviselőjében M. Browne, M. Lane és J. Quaney, meghatalmazotti minőségben, segítők: D. Fennelly barrister és S. Kingston SC,
  - az olasz kormány képviselőjében G. Palmieri, meghatalmazotti minőségben, segítője: G. Palatiello avvocato dello Stato,
  - a lengyel kormány képviselőjében B. Majczyna és D. Krawczyk, meghatalmazotti minőségben,
  - a holland kormány képviselőjében A. Hanje, meghatalmazotti minőségben,
  - az Európai Bizottság képviselőjében M. Noll-Ehlers és F. Thiran, meghatalmazotti minőségben,
- a főtanácsnok indítványának a 2022. május 5-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,
meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a környezeti levegő minőségéről és a Tisztább levegőt Európának elnevezésű programról szóló, 2008. május 21-i 2008/50/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2008. L 152., 1. o.; helyesbítés: HL 2014. L 346., 62. o.) 13. cikke (1) bekezdésének és 23. cikke (1) bekezdésének értelmezésére vonatkozik.
- 2 Ezt a kérelmet a JP, valamint a ministre de la Transition écologique (ökológiai átállásért felelős miniszter, Franciaország) és a Premier ministre (miniszterelnök, Franciaország) között, JP azon kérelmeinek tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő, amely kérelmek egyrészt a Val-d'Oise (Franciaország) prefektusa JP levegőszennyezéshez kapcsolódó egészségügyi problémáinak megoldásához szükséges intézkedések meghozatalát megtagadó hallgatóságos határozatának megsemmisítésére, másrészt pedig a JP által az e szennyezésnek tulajdonított különféle károk Francia Köztársaság általi megtérítésére irányulnak.

Jogi háttér

Az uniós jog

A 80/779/EGK irányelv

- 3 A kén-dioxidra és a lebegő porra vonatkozó levegőminőségi határértékekről és irányértékekről szóló, 1980. július 15-i 80/779/EGK tanácsi irányelv (HL 1980. L 229., 30. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 1. kötet, 142. o.) 3. cikke a következőket írta elő:

„(1) A tagállamok megteszik a megfelelő intézkedéseket annak biztosítására, hogy 1983. április 1-jétől kezdve a légkörben a kén-dioxid és a lebegő por koncentrációja ne haladja meg az I. mellékletben megadott határértékeket, az alábbi rendelkezések sérelme nélkül.

(2) Amennyiben valamely tagállam úgy tekinti, hogy fennáll annak a lehetősége, hogy 1983. április 1-je után a meghozott intézkedések ellenére bizonyos övezetekben túllépheti a légkörben a kén-dioxid és a lebegő por koncentrációja az I. mellékletben megadott határértékeket, erről tájékoztatja a Bizottságot 1982. október 1-je előtt.

Ezzel egyidejűleg terveket nyújt be a Bizottságnak ezen övezetek levegőminőségének folyamatos javításáról. E tervek, amelyek a szennyezés természetével, eredetével és alakulásával kapcsolatos lényeges információk alapján készülnek, leírják különösen az érintett tagállam által meghozott vagy meghozandó intézkedéseket és a lefolytatott vagy lefolytatandó eljárásokat. Ezen intézkedéseknek és eljárásoknak az ezekben az övezetekben lévő légtérben a kén-dioxid és a lebegő por koncentrációját a lehető leghamarabb, de legkésőbb 1993. április 1-jéig az I. mellékletben megadott határértékekre vagy az alá kell csökkenteni.”

- 4 Ezen irányelv 7. cikkének (1) és (2) bekezdése értelmében:

„(1) Ezen irányelv hatálybalépését követően a tagállamok tájékoztatják a Bizottságot az éves bázisidőszak végétől (március 31.) számított 6 hónapon belül, az I. mellékletben megállapított határértékek túllépéséről és a mért koncentrációkról.

(2) Ezenkívül tájékoztatják a Bizottságot nem később, mint az éves bázisidőszak végétől számított 1 éven belül az ilyen esetek okairól és az újbóli előfordulásuk elkerülésére általuk hozott intézkedésekről.”

- 5 Az említett irányelv „Kén-dioxidra és lebegő porra vonatkozó határértékek” címet viselő I. mellékletének című B. táblázata a következőképpen rendelkezett:

„Lebegő porra vonatkozó határértékek (az úgynevezett korom-módszerrel mérve ^[1]), µg/m³-ben kifejezve

Referencia időszak	Lebegő porra vonatkozó határérték
Év	80 (éves átlag a napi átlagok alapján)
Tél (október 1-jétől március 31-ig)	130 (téli féléves átlag a napi átlagok alapján)
Év (24 órás mérési időszakokból álló egységekből összeállítva)	250 ⁽²⁾ (98%-os tartósság a napi átlagok alapján)

[¹] Az OECD módszerrel végrehajtott korom mérések eredményei gravimetrikus mértékegységekre átszámítva az OECD előírásainak megfelelően (lásd a III. mellékletet).

[²] A tagállamoknak minden megfelelő lépést megtesznek annak biztosítására, hogy ne lépjenek túl ezt az értéket háromnál több egymást követő napon. Ezenkívül a tagállamoknak törekedniük kell arra, hogy megakadályozzanak minden olyan esetet, és csökkentsék minden olyan eset számát, melyben ezen értékeket túllépik.”

A 85/203/EGK irányelv

- 6 A nitrogén-dioxidra vonatkozó levegőminőségi előírásokról szóló, 1985. március 7-i 85/203/EGK tanácsi irányelv (HL 1985. L 87., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 1. kötet, 239. o.) 3. cikke a következőképpen rendelkezett:

„(1) A tagállamok megteszik a szükséges intézkedéseket annak biztosítására, hogy 1987. július 1-jétől a légkörben található nitrogén-dioxid III. melléklet szerint mért koncentrációja ne haladja meg az I. melléklet szerinti határértéket.

(2) Bizonyos esetekben, egyes övezetekben azonban a légköri nitrogén-dioxid koncentráció a megtett intézkedések ellenére 1987. július 1-je után is valószínűleg meghaladja majd az I. melléklet szerinti határértéket. Az érintett tagállamok erről 1987. július 1-je előtt tájékoztatják a Bizottságot.

A tagállamok a lehető leggyorsabban továbbítják az ezen övezetek levegőminőségének fokozatos javítására vonatkozó terveiket a Bizottság felé. Ezek a tervek, amelyeket a szennyezés természetére, eredetére és alakulására vonatkozó ismeretek alapján készítettek, kitérnek különösen az érintett tagállam által megtett vagy megteendő intézkedésekre, a lefolytatott vagy lefolytatandó eljárásokra. Ezeknek az intézkedéseknek és eljárásoknak a légköri nitrogén-dioxid adott övezetekben mérhető koncentrációjának az I. melléklet szerinti határértéket meg nem haladó, a lehető leggyorsabb, de legkésőbb 1994. január 1-jéig befejeződő csökkentésére kell irányulniuk.”

- 7 Ezen irányelv 7. cikkének (1) és (2) bekezdése értelmében:

„(1) A tagállamok 1987. július 1-jétől kezdődően legkésőbb az éves bázisidőszak végét (december 31.) követő hat hónapon belül tájékoztatják a Bizottságot az I. melléklet szerinti határérték túllépésének eseteiről és a mért koncentrációról.

(2) A tagállamok legkésőbb az éves bázisidőszak végét követő egy éven belül tájékoztatják a Bizottságot a határérték-túllépés okairól és az azokkal kapcsolatban megtett intézkedésekről.”

- 8 Az említett irányelvnek „A nitrogén-dioxidra vonatkozó határértékek” címet viselő I. melléklete a következőket írta elő:

„(A határértékek $\mu\text{g}/\text{m}^3$ -ben vannak megadva. A térfogatot normalizálni kell a következő hőmérsékleti és nyomás körülményekre: 293° [kelvin ($^\circ\text{K}$)] és $101,3$ [kilopascal (kPa)])

Referencia-időszak ^[1]	A nitrogén-dioxid határértéke
Év	200
	A 98. százalékosztályt az év során rögzített órára vagy egy óránál rövidebb időtartamra vonatkozó középértékből számolják ⁽²⁾

⁽¹⁾ Az éves referencia időszak az adott naptári év január 1-jétől kezdődik és december 31-én végződik.

⁽²⁾ A 98. százalékosztály kiszámítása érvényessége biztosítására az adott mérőállomás esetén rendelkezésre álló értékek 75%-ára szükség van, a lehető legegyszerűbben elosztva a kérdéses év egészén.

Azokban az esetekben, mikor az egyes helyszíneken mért adatok nem állnak rendelkezésre egy 10 napot meghaladó időtartamra, akkor a kiszámított százalékosztály esetén ezt a ténytet fel kell tüntetni.

Az év során rögzített adatok alapján a 98. százalékosztály kiszámítása a következő: a 98. százalékosztály értékét a ténylegesen mért értékekből kell számolni. A mért értékeket a legközelebbi egész $\mu\text{g}/\text{m}^3$ -ra kell kerekíteni. Az egyes helyszínekhez tartozó adatokat növekvő sorrendbe kell állítani:

$$X_1 \leq X_2 \leq X_3 \leq \dots \leq X_k \leq \dots \leq X_{N-1} \leq X_N$$

A 98. százalékosztály a k-ad rendű komponens értéke, ahol a k értékét a következő képlettel lehet meghatározni:

$$K = (q \times N)$$

ahol a q = 0,98 a 98. százalékosztály esetén, 0,5 az 50. százalékosztály esetén, az N a ténylegesen mért értékek száma. A (q x N) értékét kerekíteni kell a legközelebbi egész számra.

Amennyiben a mérőberendezések még nem teszik lehetővé a diszkrét értékek használatát, és csak az $1 \mu\text{g}/\text{m}^3$ -nél nagyobb értékközök adódnak, akkor az érintett tagállamok a százalékosztály kiszámolásához interpolációt használhatnak, feltéve, ha az interpolációs képletet elfogadja a Bizottság, és azt, hogy az értékközök nem nagyobbak $10 \mu\text{g}/\text{m}^3$ -nél. Ez az átmeneti lemondás csak a berendezés élettartamát meg nem haladó időközre és megfelelően beállított berendezésekre érvényes, és ezen irányelv alkalmazásától számított 10 évre korlátozott.”

A 96/62/EK irányelv

- 9 A környezeti levegő minőségének vizsgálatáról és ellenőrzéséről szóló, 1996. szeptember 27-i 96/62/EK tanácsi irányelv (HL 1996. L 296., 55. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 3. kötet, 95. o.) „A környezeti levegővel kapcsolatos határértékek és riasztási küszöbértékek megállapítása” címet viselő 4. cikkének (1) és (5) bekezdése a következőképpen rendelkezett:

„(1) A [...] [határértékeknek] és az adott esettől függően a riasztási küszöbértékeknek a beállításához a Bizottság javaslatokat nyújt be a [z Európai Unió Tanácsának]

[...]

(5) A szerződéssel összhangban a Tanács elfogadja az (1) bekezdésben előírt jogszabályokat [...]

10 Ezen irányelv „A környezeti levegő minőségének javítása – Általános követelmények” címet viselő 7. cikke a következőket írta elő:

„(1) A tagállamoknak megteszik a szükséges intézkedéseket a határértékek betartásának biztosítására.

(2) Az ezen irányelv céljainak elérése érdekében tett intézkedések:

a) a levegő, víz és talaj védelméhez integrált megközelítést kell, hogy alkalmazzák;

b) nem sérthetik meg a munkavállalók egészségének és biztonságának munkahelyi védelmére hozott közösségi jogszabályokat;

c) nem lehetnek jelentős mértékű negatív hatással más tagállamok környezetére.

(3) A tagállamok cselekvési tervet dolgoznak ki, amelyben ismertetik a rövid távon meghozandó intézkedéseket, azokon a területeken, ahol fennáll a határérték és/vagy a riasztási küszöbérték túllépésének veszélye, a veszély, valamint az ilyen esemény időtartamának csökkentése érdekében. Az egyes esetektől függően az ilyen tervek előírhatnak intézkedéseket az olyan tevékenységek – ide tartozik a gépjárműforgalom is – szabályozására, és amennyiben szükséges, felfüggesztésére, amelyek hozzájárulnak a határértékek túllépéséhez.”

11 Az említett irányelv „Intézkedések a határértékeket átlépő övezetekben” című 8. cikke értelmében:

„(1) A tagállamoknak összeállítanak egy listát azon övezetokről és agglomerációkról, amelyekben egy vagy több szennyező anyag szintje magasabb, mint a határérték és a tűrészhatár összege.

Ha egy meghatározott szennyező anyag esetében semmilyen tűrészhatárt nem állapítottak meg, azt az övezetet és agglomerációt, amelyben e szennyező anyag szintje túllépi a határértéket, ugyanolyan módon kell kezelni, mint az első albekezdésben említett övezetet és agglomerációt, és a (3), (4) és (5) bekezdést kell alkalmazni ezekre.

(2) A tagállamoknak el kell készíteniük azon övezetek és agglomerációk listáját, amelyekben egy vagy több szennyező anyag szintje a határérték és a tűrészhatár értékével növelt határérték értéke között van.

(3) Az (1) bekezdésben említett övezetekben és agglomerációkban a tagállamoknak intézkedéseket kell tenniük annak biztosítására, hogy a határérték elérését szolgáló tervet vagy programot az előírt határidőn belül kidolgozzák vagy végrehajtják.

Az említett tervnek vagy programnak, amelyet a nyilvánosság számára hozzáférhetővé kell tenni, legalább a IV. mellékletben felsorolt információkat tartalmaznia kell.

(4) Az (1) bekezdésben említett azon övezetekben és agglomerációkban, amelyekben egynél több szennyező anyag szintje magasabb, mint a határérték, a tagállamoknak gondoskodniuk kell egy, az érintett valamennyi szennyező anyagot felölelő integrált tervről.

(5) A Bizottság rendszeresen ellenőrzi a (3) bekezdés értelmében benyújtott tervek vagy programok megvalósítását, amely során az előrehaladásukat és a légszennyezésben jelentkező tendenciákat vizsgálja felül.

(6) Amikor egy szennyező anyag szintje túllépi vagy valószínűleg túl fogja lépni a tűrészhatár értékével növelt határértéket vagy – az adott esettől függően – a riasztási küszöbértéket egy másik tagállamból származó jelentős szennyezést követően, az érintett tagállamoknak konzultálniuk kell egymással, azzal a céllal, hogy valamilyen megoldást keressenek. A Bizottság jelen lehet az ilyen konzultáción.”

- 12 Ugyanezen irányelv 13. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezett:

„A tagállamok hatályba léptetik azokat a törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy ennek az irányelvnek legkésőbb 18 hónappal az 1–4. és a 12. cikkel és a I., II., III. és IV. melléklettel kapcsolatos rendelkezésekre való tekintettel történő hatálybalépését követően megfeleljenek, és legkésőbb azon a napon, amikor a 4. cikk (5) bekezdésében említett rendelkezéseket alkalmazzák, a többi cikkel kapcsolatos rendelkezésekre való tekintettel.

[...]”

Az 1999/30/EK irányelv

- 13 A környezeti levegőben lévő kén-dioxidra, nitrogén-dioxidra és nitrogén-oxidokra, valamint porra és ólomra vonatkozó határértékekről szóló, 1999. április 22-i 1999/30/EK tanácsi irányelv (HL 1999. L 163., 41. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 4. kötet, 164. o.) „Nitrogén-dioxid és nitrogén-oxidok” címet viselő 4. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezett:

„A tagállamok megteszik a szükséges intézkedéseket annak biztosítására, hogy a környezeti levegőben lévő nitrogéndioxid-koncentrációk, és ahol van ilyen, a nitrogén-oxidok koncentrációi, amelyeket a 7. cikkel összhangban értékelték, az abban meghatározott időponttól kezdve ne haladják meg a II. melléklet I. szakaszában megállapított határértékeket.

A II. melléklet I. szakaszában megállapított tűrészhatárokat a 96/62/EK irányelv 8. cikkével összhangban alkalmazzák.”

- 14 A 1999/30 irányelv „Por” című 5. cikkének (1) bekezdése a következőket írta elő:

„A tagállamok megteszik a szükséges intézkedéseket annak biztosítására, hogy a környezeti levegőben lévő PM₁₀ koncentráció, amelyet a 7. cikkel összhangban értékelték, az abban meghatározott időponttól kezdve ne haladja meg a III. melléklet I. szakaszában megállapított határértéket.

A III. melléklet I. szakaszában megállapított tűrészhatárt a 96/62/EK irányelv 8. cikkével összhangban alkalmazzák.”

- 15 Az 1999/30 irányelv „Hatályon kívül helyezés és átmeneti szabályok” címet viselő 9. cikke a következőképpen rendelkezett:

„(1) A [...] 80/779 [...] irányelv [...] 2001. július 19-i hatályát veszti, kivéve hogy a [80/779] irányelv 1. cikke, 2. cikkének (1) bekezdése, 3. cikkének (1) bekezdése, 9. cikke, 15. cikke és 16. cikke és az irányelv I., III.b. és IV. melléklete 2005. január 1-jével veszti hatályát.

[...]

(3) A [...] 85/203 [...] irányelv [...] 2001. július 19-én hatályát veszti, kivéve a [85/203] irányelv 1. cikke (1) bekezdésének első franciabekezdését és (2) bekezdését, 2. cikkének első

franciabekezdését, 3. cikkének (1) bekezdését, 5. cikkét, 9. cikkét, 15. cikkét és 16. cikkét és az irányelv I. mellékletét, amely 2010. január 1-jén veszti hatályát.

[...]

- 16 Az 1999/30 irányelv „Végrehajtás” című 12. cikke (1) bekezdésének a szövege a következő volt:

„A tagállamok hatályba léptetik azokat a törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy ennek az irányelvnek 2001. július 19-ig megfeleljenek. Erről haladéktalanul tájékoztatják a Bizottságot.

[...]

- 17 Ezen irányelvnek „A nitrogén-dioxidra (NO₂) és a nitrogén-oxidokra (NO_x) vonatkozó határértékek és a nitrogén-dioxidra vonatkozó riasztási küszöbérték” címet viselő II. melléklete a következőket írta elő:

„I. A nitrogén-dioxidra és nitrogén-oxidokra vonatkozó határértékek

A határértékeket µg/m³-ben kell kifejezni. Térfogat 293 °K hőmérséklet és 101.3 kPa nyomás esetén.

	Átlagolási időtartam	Határérték	Tűrőhatár	A határérték kötelező elérésének időpontja
1. Órás határérték az emberi egészség védelme érdekében	1 óra	200 µg/m ³ NO ₂ naptári évenként 18-nál többször nem lehet meghaladni	50% az irányelv hatálybalépésekor, majd 2001. január 1-jén és azután 12 hónaponként egyenlő százalékokkal csökkentve a 0% eléréséig, 2010. január 1-jéig	2010. január 1.
2. Éves határérték az emberi egészség védelme érdekében	Naptári év	40 µg/m ³ NO ₂	50% az irányelv hatálybalépésekor, majd 2001. január 1-jén és azután 12 hónaponként egyenlő százalékokkal csökkentve a 0% eléréséig, 2010. január 1-jéig	2010. január 1.
3. Éves határérték vegetációk védelme érdekében	Naptári év	30 µg/m ³ NO _x	Nincs	2001. július 19.

[...]

- 18 Az említett irányelvnek „A porra (PM₁₀) vonatkozó határértékek” címet viselő III. melléklete a következőképpen rendelkezett:

„	Átlagolási időtartam	Határérték	Tűréshatár	A határérték kötelező elérésének időpontja
1. FÁZIS				
1. 24-órás határérték az emberi egészség védelme érdekében	24 óra	50 µg/m ³ , PM ₁₀ naptári évenként 35-nél többször nem lehet meghaladni	50% az irányelv hatálybalépésekor, majd 2001. január 1-jén és azután 12 hónaponként egyenlő százalékokkal csökkentve a 0% eléréséig, 2005. január 1-jéig	2005. január 1.
2. Éves határérték az emberi egészség védelme érdekében	Naptári év:	40 µg/m ³ PM ₁₀	20% az irányelv hatálybalépésekor, majd 2001. január 1-jén és azután 12 hónaponként egyenlő százalékokkal csökkentve a 0% eléréséig, 2005. január 1-jéig	2005. január 1.
2. FÁZIS ^[1]				
1. 24-órás határérték az emberi egészség védelme érdekében	24 óra	50 µg/m ³ PM ₁₀ naptári évenként 7-nél többször nem lehet meghaladni	Az 1. fázis határértékével azonos értékű és annak adataiból származtatandó	2010. január 1.
2. Éves határérték az emberi egészség védelme érdekében	Naptári év	20 µg/m ³ PM ₁₀	50% 2005. január 1-jén, ezt követően 12 hónaponként egyenlő százalékokkal csökkentve a 0% eléréséig, 2010. január 1-jéig	2010. január 1.
[1] A tájéktató jellegű határértékeket az egészségre és a környezetre gyakorolt hatásuk, műszaki megvalósíthatóságuk és az 1. fázisban a tagállamokban szerzett tapasztalatok figyelembevételével felül kell vizsgálni.”				

A 2008/50 irányelv

- 19 A 2008/50 irányelv (2) preambulumbekzdése értelmében:

„Az emberi egészség és a környezet egészségének védelme érdekében különösen fontos, hogy a szennyező anyagok kibocsátása elleni küzdelem a szennyezés forrásánál valósuljon meg, és hogy helyi, nemzeti és közösségi szinten azonosítsák és hajtsák végre a szennyezőanyag-kibocsátás csökkentését célzó leghatékonyabb intézkedéseket. Ezért el kell kerülni, meg kell előzni vagy le kell csökkenteni a káros légszennyező anyagok kibocsátását, valamint az Egészségügyi Világszervezet vonatkozó előírásainak, iránymutatásainak és programjainak figyelembevételével megfelelő célokat kell megállapítani a környezeti levegő minőségére vonatkozóan.”

- 20 A 2008/50 irányelv „Tárgy” címet viselő 1. cikkének 1–3. pontja a következőképpen rendelkezik:

„Ezen irányelv olyan intézkedéseket állapít meg, amelyek célja a következő:

1. a környezeti levegő minőségére vonatkozó célkitűzések meghatározása és létrehozása az emberi egészségre, valamint a környezet egészére gyakorolt káros hatások elkerülése, megelőzése vagy csökkentése érdekében;
2. a környezeti levegő minőségének vizsgálata a tagállamokban közös módszerek és kritériumok alapján;
3. a környezeti levegő minőségére vonatkozó információk szerzése a levegőszennyezés és a káros hatások elleni küzdelem érdekében, továbbá a hosszú távú tendenciák, valamint a nemzeti és a közösségi intézkedések alapján elért eredmények figyelemmel kísérése céljából”.

- 21 Ezen irányelv „Fogalom meghatározások” című 2. cikkének 5., 7., 8., 16–18. és 24. pontja a következőket írja elő:

„Ezen irányelv alkalmazásában:

[...]

5. »határérték«: az emberi egészségre és/vagy a környezet egészére gyakorolt káros hatások elkerülése, megelőzése vagy csökkentése céljából tudományos ismeretek alapján meghatározott szint, amelyet adott időtartamon belül kell elérni, elérése után pedig nem szabad túllépni;

[...]

7. »tűréshatár«: a határérték azon százaléka, amellyel a határérték túlléphető az ezen irányelvben meghatározott feltételek teljesülése esetén;

8. »levegőminőségi tervek«: olyan tervek, amelyek a határértékek vagy célértékek elérése érdekében intézkedéseket határoznak meg;

[...]

16. »zóna«: a levegőminőség vizsgálatának és kezelésének céljából valamely tagállam területének a tagállam által behatárolt része;

17. »agglomeráció«: olyan városias zóna, ahol a népesség száma meghaladja a 250 000 lakost, vagy ahol a népesség száma 250 000 lakos vagy annál kevesebb, de a tagállamok által meghatározandó, adott négyzetkilométerenkénti népsűrűséggel rendelkezik;
18. »PM₁₀«: a szálló por azon része, mely 50%-os hatásfokkal átmegy a PM₁₀ mintavételének és mérésének referencia-módszerére az EN 12341 szabványban meghatározott 10 µm aerodinamikai átmérőjű méretszelektív szűrőn;

[...]

24. »nitrogén-oxidok«: a nitrogén-monoxid és nitrogén-dioxid térfogati keverési arányának (ppbv) a nitrogén-dioxid tömegkoncentrációjának egységeiben kifejezett (µg/m³) összege”.

- 22 A 2008/50 irányelv „Az emberi egészség védelme érdekében meghatározott határértékek és riasztási küszöbértékek” címet viselő 13. cikkének (1) bekezdése a következőket írja elő:

„A tagállamok biztosítják, hogy zónáikban és agglomerációikban a környezeti levegőben lévő kén-dioxid, PM₁₀, ólom és szén-monoxid szintje nem lépi túl a XI. mellékletben meghatározott határértékeket.

A nitrogén-dioxid és a benzol tekintetében a XI. mellékletben meghatározott határértékeket az ott meghatározott időponttól kezdődően nem lehet túllépni.

Ezen követelmények betartását a III. mellékletnek megfelelően kell vizsgálni.

A XI. mellékletben meghatározott tűrészhatár a 22. cikk (3) bekezdésével és a 23. cikk (1) bekezdésével összhangban alkalmazandó.”

- 23 Ugyanezen irányelv „A levegőminőségi tervek” című 23. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A XI. és XIV. mellékletben meghatározott határérték vagy célérték teljesítése céljából a tagállamok biztosítják az olyan zónákra és agglomerációkra vonatkozó levegőminőségi tervek kidolgozását, ahol a környezeti levegőben lévő szennyező anyagok szintje túllép bármilyen határértéket vagy célértéket, valamint az ezekhez kapcsolódó bármilyen megfelelő tűrészhatárt.

Azon határértékek túllépéskor, amelyek esetében már lejárt a teljesítésre vonatkozó határidő, a levegőminőségi tervek megfelelő intézkedéseket állapítanak meg annak érdekében, hogy a túllépés időtartama a lehető legrövidebb ideig tartson. A levegőminőségi tervek ezenfelül magukban foglalhatnak érzékeny népességcsoportok – köztük a gyermekek – védelmére irányuló egyedi intézkedéseket is.

Ezen levegőminőségi terveknek tartalmazniuk kell legalább a XV. melléklet A. szakaszában felsorolt információkat és tartalmazhatnak a 24. cikknek megfelelő intézkedéseket. Ezen tervekről a Bizottságot haladéktalanul, de legkésőbb két évvel azon év végét követően, amikor az első túllépést megfigyelték, tájékoztatni kell.

Amennyiben több szennyező anyag tekintetében kell levegőminőségi terveket készíteni vagy végrehajtani, a tagállamok adott esetben a levegő minőségével kapcsolatos olyan integrált terveket készítenek és hajtanak végre, amelyek valamennyi érintett szennyező anyagra kiterjednek.”

24 Az említett irányelv „Hatályon kívül helyezés és átmeneti rendelkezések” címet viselő 31. cikkének (1) bekezdése a következőket írja elő:

„A 96/62/EK, az 1999/30/EK [...] irányelv 2010. június 11-től hatályát veszti a tagállamok azon kötelezettségeinek sérelme nélkül, amelyek az ezen irányelvek nemzeti jogba történő átültetésére vagy alkalmazására vonatkozó határidőkkel kapcsolatosak.

[...]”

25 A 2008/50 irányelv „Átültetés” című 33. cikkének (1) bekezdése a következőket írja elő:

„A tagállamok hatályba léptetik azokat a törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy ennek az irányelvnek 2010. június 11-ig megfeleljenek. Haladéktalanul kötelesek ismertetni a Bizottsággal ezen intézkedések szövegét.

[...]”

26 Ezen irányelv „Hatálybalépés” címet viselő 34. cikkének szövege a következő:

„Ez az irányelv az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való kihirdetésének napján lép hatályba.”

27 Az említett irányelvnek „Az emberi egészség védelme érdekében meghatározott határértékek” címet viselő XI. melléklete értelmében:

„[...]”

B. Határértékek

Átlagszámítási időszak	Határérték	Tűréshatár	A határérték elérésének időpontja
[...]			
nitrogén-dioxid			
1 óra	200 µg/m ³ , egy naptári évben legfeljebb tizennyolcszor léphető túl	1999. július 19-én 50%, amely érték 2001. január 1-jével és ezentúl minden 12 hónapban azonos éves százalékarányban csökken úgy, hogy 2010. január 1-jére elérje a 0%-ot	2010. január 1.
Naptári év	40 µg/m ³	1999. július 19-én 50%, amely érték 2001. január 1-jével és ezentúl minden 12 hónapban azonos éves százalékarányban csökken úgy, hogy 2010. január 1-jére elérje a 0%-ot	2010. január 1.

[...]			
PM ₁₀			
1 nap	50 µg/m ³ , egy naptári évben legfeljebb harmincöttször léphető túl	50%	– ⁽²⁾
Naptári év	40 µg/m ³	20%	– ⁽²⁾
⁽²⁾ Már 2005. január 1-jén hatályba lépett. [...]"			

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 28 JP többek között azt kérte a tribunal administratif de Cergy-Pontoise-tól (cergy-pontoise-i közigazgatási bíróság, Franciaország), hogy egyrészről semmisítse meg a párizsi (Franciaország) agglomerációhoz tartozó Val-d’Oise prefektusának azon hallgatólagos határozatát, amely megtagadja az ezen agglomerációban tapasztalható levegőszennyezéshez kapcsolódó, 2003-ban kezdődő egészségügyi problémáinak megoldásához szükséges intézkedések megtételét, valamint másrészről, hogy a Francia Köztársaság térítse meg az e szennyezés által okozott különféle, 21 millió euróra becsült kárait.
- 29 JP konkrétan az egészségi állapotának romlásával kapcsolatos, a párizsi agglomerációban található lakóhelyén a környezeti levegő minőségének romlása által okozott kár megtérítését kéri. Véleménye szerint a környezeti levegő romlása amiatt következett be, mert a francia hatóságok megsértették a 2008/50 irányelvből eredő kötelezettségeiket.
- 30 A tribunal administratif de Cergy-Pontoise (cergy-pontoise-i közigazgatási bíróság) a 2017. december 12-i ítéletében lényegében azzal az indokolással utasította el JP valamennyi kérelmét, hogy a 2008/50 irányelv 13. és 23. cikke nem jogosítja fel a magánszemélyeket arra, hogy a levegőminőség romlása miatt elszenvedett esetleges károk miatt kártérítést kapjanak.
- 31 2018. április 25-én JP fellebbezést nyújtott be ezen ítélettel szemben a cour administrative d’appel de Versailles-hoz (versailles-i közigazgatási fellebbviteli bíróság, Franciaország).
- 32 Az ökológiai átállásért felelős miniszter e fellebbezés elutasítását kéri.
- 33 E körülmények között a cour administrative d’appel de Versailles (versailles-i közigazgatási fellebbviteli bíróság) úgy határozott, hogy felfüggeszti az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé:
- „1) Úgy kell-e értelmezni a 2008/50 irányelv 13. cikkének (1) bekezdéséből és 23. cikkének (1) bekezdéséből eredő szabályait, hogy azok a belőlük eredő kötelezettségeknek az Európai Unió valamely tagállama általi kellően súlyos megsértése estén megnyitják a jogot a magánszemélyek számára a levegőminőség romlásával közvetlen és konkrét okozati összefüggésben az egészségüket érő károk szóban forgó tagállam általi megtérítésére?

- 2) Amennyiben a fent említett rendelkezések ténylegesen alkalmasak arra, hogy az egészségkárosodás miatti kártérítés iránti jogot keletkeztessenek, melyek e jog megnyílásának feltételei, különös tekintettel arra az időpontra, amikor az adott tagállamnak felróható kötelezettségszegés fennállását értékelni kell?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

- 34 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a nemzeti bíróságok és a Bíróság között az EUMSZ 267. cikkkel bevezetett együttműködési eljárás keretében a Bíróság feladata, hogy a nemzeti bíróságnak az előtte folyamatban lévő ügy eldöntéséhez hasznos választ adjon. Mindezek tükrében a Bíróságnak adott esetben át kell fogalmaznia az elé terjesztett kérdéseket. Ezenkívül előfordulhat, hogy a Bíróságnak olyan uniós jogi szabályokat kell figyelembe vennie, amelyekre a nemzeti bíróság a kérdésében nem hivatkozott (2021. július 15-i Ministrstvo za obrambo ítélet, C-742/19, EU:C:2021:597, 31. pont). Az a körülmény ugyanis, hogy valamely nemzeti bíróság az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdést formálisan bizonyos uniós jogi rendelkezésekre hivatkozva fogalmazta meg, nem akadályozza meg, hogy a Bíróság megadja e bíróság számára az uniós jog értelmezésének minden olyan elemét, amely hasznos lehet az utóbbi előtt folyamatban lévő ügy eldöntéséhez, akár hivatkozott ezekre a kérdéseinek megfogalmazásában, akár nem. E tekintetben a Bíróságnak kell a nemzeti bíróság által szolgáltatott információk összessége, és különösen az előzetes döntéshozatalra utaló határozat indokolása alapján meghatározni az említett jog azon rendelkezéseit, amelyeknek az értelmezése a jogvita tárgyára figyelemmel szükséges (2022. június 22-i Volvo és DAF Trucks ítélet, C-267/20, EU:C:2022:494, 28. pont).
- 35 A jelen ügyben a Bíróság által a kérdést előterjesztő bírósághoz intézett információkérésre az e bíróság által adott válaszból az következik, hogy az alapeljárás felperese az NO₂ és a PM₁₀ koncentrációja 2008/50 irányelv XI. mellékletében meghatározott határértékeinek túllépése miatt neki állítólagosan okozott károk megtérítését kéri, amelyek túllépése 2003-tól károsította egészségi állapotát.
- 36 Meg kell állapítani, hogy a 2008/50 irányelv 33. cikkének (1) bekezdése és 34. cikke értelmében az irányelv az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való kihirdetésének napján, azaz 2008. június 11-én lépett hatályba, valamint hogy az irányelv arra kötelezte a tagállamokat, hogy léptessék hatályba azokat a törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy ennek az irányelvnek 2010. június 11-ig megfeleljenek. Az említett irányelv XI. mellékletéből egyébként az is kitűnik, hogy a határértékek betartásának határideje a PM₁₀ esetében 2005. január 1-je, az NO₂ esetében pedig 2010. január 1-je volt.
- 37 A 2008/50 irányelv 31. cikke (1) bekezdésének megfelelően ez az irányelv 2010. június 11-től többek között a 96/62 és az 1999/30 irányelv helyébe lépett.
- 38 A 96/62 irányelv 1996. november 21-én lépett hatályba. Ennek 7. cikke, valamint az 1999/30 irányelv 12. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett 13. cikkének (1) bekezdése 2001. július 19-től a 2008/50 irányelv 13. cikkének (1) bekezdéséből és 23. cikkének (1) bekezdéséből eredőkhöz hasonló követelményeket írt elő. A 96/62 irányelv azonban nem állapította meg határértékeket a környezeti levegőben lévő szennyező anyagok koncentrációjára vonatkozóan. Ezen irányelv 4. cikkének (5) bekezdése értelmében azokat az 1999/30 irányelv

rögzítette. A PM₁₀ esetében 2005. január 1-je, az NO₂ esetében pedig 2010. január 1-je volt az a határidő, ameddig az ezen utóbbi irányelv II. és III. mellékletében előírt határértékeknek – az irányelv 4. cikkének (1) bekezdése és 5. cikkének (1) bekezdése értelmében – meg kellett felelni.

- 39 Amint az az 1999/30 irányelv 9. cikkének (1) és (3) bekezdéséből kitűnik, az ezen időpontok előtt az alkalmazandó határértékek – a 96/62 irányelv 8. cikkének (3) és (4) bekezdéséből eredő követelményekre is figyelemmel – a PM₁₀ esetében a 80/779 irányelv I. mellékletének B. táblázatában, az NO₂ esetében pedig a 85/203 irányelv I. mellékletében meghatározott határértékek voltak, amely mellékletekre ezen utóbbi két irányelv 3. cikke hivatkozott.
- 40 Egyebekben – amennyiben a kérdést előterjesztő bíróság tájékoztatása szerint az alapügy felperese az NO₂- és a PM₁₀-koncentráció határértékeinek túllépése által állítólagosan okozott károk megtérítését kéri, amely károk „2003-ban kezdődtek” – nem zárható ki, hogy az alapügyben felmerült jogvita eldöntése szempontjából szintén releváns a 80/779 irányelv és a 85/203 irányelv – az 1999/30 irányelv 9. cikkének (1) és (3) bekezdése értelmében 2001. július 19-től hatályon kívül helyezett – 7. cikke.
- 41 A kérdést előterjesztő bíróság megállapításaiban hivatkozott időszakra figyelemmel, nemcsak a 2008/50 irányelv, hanem a 96/62, az 1999/30, a 80/779 és a 85/203 irányelv releváns rendelkezéseit is figyelembe kell venni.
- 42 Következésképpen – tekintettel a jelen ítélet 34. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlatra – meg kell állapítani, hogy a kérdést előterjesztő bíróság az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésével arra keresi a választ, hogy a 2008/50 irányelv 13. cikkének (1) bekezdését és 23. cikkének (1) bekezdését, a 96/62 irányelv 7. és 8. cikkét, az 1999/30 irányelv 4. cikkének (1) bekezdését és 5. cikkének (1) bekezdését, valamint a 80/779 és a 85/203 irányelv 3. és 7. cikkét akként kell-e értelmezni, hogy azok célja, hogy olyan egyéni jogokat keletkeztessenek a magánszemélyek számára, amelyek valamely tagállammal szemben kártérítési követelést alapozhatnak meg az állam – uniós jog neki betudható megsértése által a magánszemélyeknek okozott károkért fennálló – felelősségének elve alapján.
- 43 E tekintetben a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatából kitűnik, hogy az az elv, amely szerint az állam felelős az uniós jog neki betudható megsértésével a magánszemélyeknek okozott károkért, szerves része az Unió alapját képező Szerződések rendszerének (2022. január 18-i Thelen Technopark Berlin ítélet, C-261/20, EU:C:2022:33, 42. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Ez az elv érvényes az uniós jog tagállam általi bármilyen megsértésére, függetlenül attól, hogy mely hatóság a jogsértés előidézője (2019. december 19-i Deutsche Umwelthilfe ítélet, C-752/18, EU:C:2019:1114, 55. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 44 E felelősség megállapításának feltételeit illetően a Bíróság több alkalommal megállapította, hogy a jogsérelmet szenvedett magánszemélyek három feltétel együttes fennállásakor rendelkeznek kártérítéshez való joggal, nevezetesen, ha a megsértett uniós jogi szabály célja, hogy a magánszemélyek számára jogokat keletkeztessen, e szabály megsértése kellően súlyos, és fennáll a közvetlen okozati összefüggés e jogsértés és a magánszemélyek kára között (2022. június 28-i Bizottság kontra Spanyolország [Az uniós jog jogalkotó általi megsértése] ítélet, C-278/20, EU:C:2022:503, 31. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 45 Ebből következik, hogy a fent említett három feltétel közül az elsőnek megfelelően csak az uniós jog olyan szabályának megsértése alkalmas arra, hogy az állam felelősségét megalapozza, amely szabály célja, hogy a magánszemélyek számára jogokat keletkeztessen.

- 46 Az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében ezek a jogok nemcsak akkor keletkeznek, amikor az uniós jogi rendelkezések azokat kifejezetten előírják, hanem azokból a pozitív vagy negatív kötelezettségekből eredően is, amelyeket az uniós jogi rendelkezések egyértelműen rögzítenek mind a magánszemélyek, mind pedig a tagállamok és az uniós intézmények számára (lásd ebben az értelemben: 1963. február 5-i van Gend & Loos ítélet, 26/62, EU:C:1963:1, 23. pont; 1991. november 19-i Francovich és társai ítélet, C-6/90 és C-9/90, EU:C:1991:428, 31. pont; 2001. szeptember 20-i Courage és Crehan ítélet, C-453/99, EU:C:2001:465, 19. pont; 2021. november 11-i Stichting Cartel Compensation és Equilib Netherlands ítélet, C-819/19, EU:C:2021:904, 47. pont).
- 47 E pozitív vagy negatív kötelezettségek valamely tagállam általi megsértése veszélyeztetheti azon jogok érintett magánszemélyek általi gyakorlását, amelyeket számukra az érintett uniós jogi rendelkezések hallgatólagosan keletkeztettek, és amelyekre nemzeti szinten tudniuk kell hivatkozni, ekként pedig az említett kötelezettségek megsértése módosíthatja azt a jogi helyzetet, amelyeket e jogi rendelkezések a magánszemélyek számára meg akarnak teremteni (lásd ebben az értelemben: 2018. október 4-i Kantarev ítélet, C-571/16, EU:C:2018:807, 103. és 104. pont; 2020. december 10-i Euromin Holdings [Cyprus] ítélet, C-735/19, EU:C:2020:1014, 90. pont). Ezért van az, hogy ezen uniós jogi normák teljes érvényesülése, valamint azon jogok védelme, amelyek keletkeztetésére azok irányulnak, megköveteli, hogy a magánszemélyek kártérítést követelhessenek (lásd ebben az értelemben: 1991. november 19-i Francovich és társai ítélet, C-6/90 és C-9/90, EU:C:1991:428, 33. és 34. pont), mégpedig attól függetlenül, hogy az érintett rendelkezések közvetlen hatállyal bírnak-e, amennyiben ez a minőség nem szükséges (lásd ebben az értelemben: 1996. március 5-i Brasserie du pêcheur és Factortame ítélet, C-46/93 és C-48/93, EU:C:1996:79, 18–22. pont) és önmagában nem is elegendő (lásd ebben az értelemben: 2015. június 11-i Berlington Hungary és társai ítélet, C-98/14, EU:C:2015:386, 108. és 109. pont) ahhoz, hogy a jelen ítélet 44. pontjában felidézett három feltétel közül az első teljesüljön.
- 48 A jelen ügyben a 2008/50, a 96/62, az 1999/30, a 80/779 és a 85/203 irányelv lényegében egyrészt az annak biztosítására irányuló kötelezettséget írják elő a tagállamokra nézve, hogy többek között a PM₁₀ és az NO₂ szintje ne haladja meg területükön és bizonyos időpontoktól kezdődve az ezen irányelvekben meghatározott határértékeket, másrészt pedig – amennyiben ezeket a határértékeket mégis túllépik – azt a kötelezettséget, hogy többek között a levegőminőséggel kapcsolatos tervek keretében megfelelő intézkedéseket írjanak elő e túllépések orvoslására.
- 49 Az első kötelezettséggel kapcsolatban meg kell állapítani, hogy a határértékek az érintett szennyező anyagnak a környezeti levegőben lévő, µg/m³-ben kifejezett pontos koncentrációját jelzik – adott esetben figyelembe véve a tűréshatárokat –, amelynek túllépését a tagállamoknak minden zónájukban és agglomerációjukban el kell kerülniük.
- 50 A második kötelezettséggel kapcsolatban a Bíróság a 2008/50 irányelvet illetően megállapította, hogy ezen irányelv 23. cikkének (1) bekezdéséből következik, hogy jóllehet a tagállamok bizonyos mérlegelési mozgástérrel rendelkeznek az elfogadandó intézkedések tekintetében, ezen intézkedéseknek mindenképpen lehetővé kell tenniük, hogy az érintett szennyező anyagra megállapított határértékek túllépésének időtartama a lehető legrövidebb legyen (2020. november 10-i Bizottság kontra Olaszország [PM₁₀ – határértékek] ítélet, C-644/18, EU:C:2020:895, 136. pont).
- 51 Ezen túlmenően kétségtelen, hogy a Bíróság megállapította, hogy a 96/62 irányelv 7. cikkének (3) bekezdése – amely a 2008/50 irányelv 23. cikkének (1) bekezdésében előírthoz hasonló kötelezettséget ír elő – nem arra kötelezi a tagállamokat, hogy olyan intézkedéseket tegyenek,

amelyek lehetővé teszik bármiféle túllépés előfordulásának biztosítását, hanem csak arra, hogy – az adott helyzet összes körülményét és a fennálló érdekeket figyelembe véve – olyan intézkedéseket tegyenek, amelyek alkalmasak a túllépés veszélyének és időtartamának minimálisra csökkentésére. A Bíróság azonban azt is megjegyezte, hogy ez a rendelkezés olyan korlátokat szab e mérlegelési jogkör gyakorlását illetően, amelyekre a nemzeti bíróságok előtt hivatkozni lehet annak vizsgálata kapcsán, hogy azok az intézkedések, amelyeket a cselekvési tervnek tartalmaznia kell, megfelelnek-e a korlátozás túllépése veszélyének és időtartamának csökkentésére irányuló célkitűzésnek, figyelembe véve az e célkitűzés, valamint a fennálló különböző köz- és magánérdekek között biztosítandó egyensúlyt (lásd ebben az értelemben: 2008. július 25-i Janecek ítélet, C-237/07, EU:C:2008:447, 44–46. pont).

- 52 Lényegében ugyanez az értelmezés vonatkozik a 96/62 irányelv 8. cikkének (3) és (4) bekezdéséből eredő kötelezettségekre is.
- 53 A 80/779 és a 85/203 irányelv 7. cikkével kapcsolatban meg kell jegyezni, hogy a határértékek túllépése esetén a tagállamoknak intézkedéseket kell tenniük „az újbóli előfordulásuk elkerülésére”, illetve „azokkal kapcsolatban”.
- 54 Ebből természetesen az következik, hogy a 2008/50 irányelv 13. cikkének (1) bekezdése és 23. cikkének (1) bekezdése – a 96/62, az 1999/30, a 80/779 és a 85/203 irányelv ilyen rendelkezéseire hasonlóan – meglehetősen világos és pontos kötelezettségeket állapít meg a tagállamok által biztosítandó eredményre vonatkozóan.
- 55 Amint azonban az előző pontban említett irányelvek 1. cikkéből, valamint – többek között – a 2008/50 irányelv (2) preambulumbekkezdéséből kitűnik, ezek a kötelezettségek az emberi egészségnél és a környezet egészségének védelmére irányuló általános célkitűzés elérésére irányulnak.
- 56 Ily módon – amellett, hogy a 2008/50 irányelvnek és elődeinek érintett rendelkezései nem keletkeztetnek kifejezetten semmiféle jogot ezen a jogcímen a magánszemélyek számára – az e rendelkezésekben előírt kötelezettségek és a fent említett általános célkitűzés alapján nem lehet megállapítani azt, hogy e kötelezettségek a jelen ügyben a magánszemélyek vagy a magánszemélyek kategóriái számára hallgatólagosan olyan egyéni jogokat keletkeztetnek, amelyek megsértése miatt meg lehetne állapítani a tagállam magánszemélyeknek okozott károkért fennálló felelősségét.
- 57 A fentiek összességéből következik, hogy nem teljesül a jelen ítélet 44. pontjában említett három kumulatív feltétel közül az első.
- 58 Mindezek után nem módosíthatja ezt a megállapítást az a körülmény, hogy amennyiben valamely tagállam nem biztosította a 2008/50 irányelv 13. cikkének (1) bekezdésében és a korábbi irányelvek hasonló rendelkezéseiben említett határértékek tiszteletben tartását, az érintett magánszemélyek számára biztosítani kell annak lehetőségét, hogy a nemzeti hatóságoknál – adott esetben a hatáskörrel rendelkező bíróság előtti keresetindítással – elérjék, hogy e hatóságok elfogadják az ezen irányelvek alapján megkövetelt intézkedéseket (lásd ebben az értelemben: 2014. november 19-i ClientEarth ítélet, C-404/13, EU:C:2014:2382, 56. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2019. december 19-i Deutsche Umwelthilfe ítélet, C-752/18, EU:C:2019:1114, 56. pont).

- 59 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a 96/62 irányelv 7. cikkének (3) bekezdését illetően a Bíróság megállapította, hogy a határértékek vagy a riasztási küszöbértékek túllépésének veszélyével közvetlenül érintett természetes vagy jogi személyek számára biztosítani kell annak lehetőségét, hogy az illetékes hatóságoknál – adott esetben az illetékes bíróság előtti keresetindítással – elérjék, hogy amint ilyen veszély merül fel, e hatóságok cselekvési tervet dolgozzanak ki (2008. július 25-i Janecek ítélet, C-237/07, EU:C:2008:447, 39. pont).
- 60 Hasonlóképpen, a 2008/50 irányelv 23. cikke (1) bekezdésének második albekezdését illetően a Bíróság megállapította, hogy a határértékek 2010. január 1-je utáni túllépésével közvetlenül érintett természetes vagy jogi személyek számára biztosítani kell annak lehetőségét, hogy a nemzeti hatóságoknál – adott esetben a hatáskörrel rendelkező bíróság előtti keresetindítással – elérjék, hogy e hatóságok e 23. cikk (1) bekezdésének második albekezdése szerinti levegőminőségi tervet készítsenek, amennyiben valamely tagállam nem biztosította az ezen irányelv 13. cikke (1) bekezdésének második albekezdéséből eredő követelményeknek való megfelelést, mindazonáltal nem kéri a határidő meghosszabbítását az ezen irányelv 22. cikkében előírt feltételek mellett (2014. november 19-i ítélet, ClientEarth kontra Bizottság, C-404/13, EU:C:2014:2382, 56. pont).
- 61 A jelen ítélet 52. és 53. pontjában kifejtettek szerint ez az értelmezés a 80/779 és a 85/203 irányelv 7. cikkének, valamint a 96/62 irányelv 8. cikke (3) és (4) bekezdésének hatékony végrehajtására is vonatkozik.
- 62 A többek között az uniós jog tényleges érvényesülésének elvéből eredő, a Bíróság ítélkezési gyakorlata által ily módon elismert lehetőség – amely tényleges érvényesüléshez az érintett magánszemélyek a sajátos helyzetük miatt közigazgatási vagy bírósági eljárás megindításával járulhatnak hozzá – azonban nem jelenti azt, hogy a 2008/50 irányelv 13. cikkének (1) bekezdéséből és 23. cikkének (1) bekezdéséből, valamint a korábbi irányelvek hasonló rendelkezéseiből eredő kötelezettségek arra irányultak, hogy a jelen ítélet 44. pontjában említett három feltétel közül az első értelmében vett egyéni jogokat keletkeztessenek az érintett személyek számára, valamint hogy e kötelezettségek megsértése következképpen alkalmas arra, hogy megváltoztassa azt a jogi helyzetet, amelynek az érintettek számára történő megteremtésére ezek a rendelkezések irányultak.
- 63 Hozzá kell tenni, hogy a jelen ítélet 57. pontjában foglalt következtetés nem zárja ki, hogy az állam felelősségét a belső jog alapján kevésbé korlátozó feltételek mellett is meg lehessen állapítani (2022. június 28-i Bizottság kontra Spanyolország [Az uniós jog jogalkotó általi megsértése] ítélet, C-278/20, EU:C:2022:503, 32. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat), továbbá hogy adott esetben ezen az alapon – figyelemmel a 2008/50 irányelv 13. cikkének (1) bekezdéséből és 23. cikkének (1) bekezdéséből, valamint a jelen ítélet 42. pontjában említett egyéb uniós jogi rendelkezésekből eredő kötelezettségek megsértésére – azt olyan tényezőként vegyék figyelembe, amely releváns lehet a hatóságok felelősségének az uniós jogtól eltérő alapon történő megállapítása szempontjából.
- 64 Ez a következtetés nem zárja ki annak lehetőségét sem, hogy az érintett tagállam bíróságai – a Conseil d'État (államtanács, Franciaország) által a közelmúltban hozott több ítéletben elrendelt kényszerítő bírságokhoz hasonló – kényszerítő bírságot rendeljenek el annak biztosítása érdekében, hogy ez a tagállam tartsa tiszteletben a 2008/50 irányelv 13. cikkének (1) bekezdéséből és 23. cikkének (1) bekezdéséből, valamint a korábbi irányelvek hasonló rendelkezéseiből eredő kötelezettségeket.

- 65 A fentiekre tekintettel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 80/779 irányelv 3. és 7. cikkét, a 85/203 irányelv 3. és 7. cikkét, a 96/62 irányelv 7. és 8. cikkét, az 1999/30 irányelv 4. cikkének (1) bekezdését és 5. cikkének (1) bekezdését, valamint a 2008/50 irányelv 13. cikkének (1) bekezdését és 23. cikkének (1) bekezdését akként kell értelmezni, hogy azoknak nem célja, hogy olyan egyéni jogokat keletkeztessenek a magánszemélyek számára, amelyek valamely tagállammal szemben kártérítési követelést alapozhatnak meg az állam – uniós jog neki betudható megsértése által a magánszemélyeknek okozott károkért fennálló – felelősségének elve alapján.

A második kérdésről

- 66 Az első kérdésre adott válasza tekintettel a második kérdésre nem szükséges válaszolni.

A költségekről

- 67 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott:

A kén-dioxidra és a lebegő porra vonatkozó levegőminőségi határértékekről és irányértékekről szóló, 1980. július 15-i 80/779/EGK tanácsi irányelv 3. és 7. cikkét, a nitrogén-dioxidra vonatkozó levegőminőségi előírásokról szóló, 1985. március 7-i 85/203/EGK tanácsi irányelv 3. és 7. cikkét, a környezeti levegő minőségének vizsgálatáról és ellenőrzéséről szóló, 1996. szeptember 27-i 96/62/EK tanácsi irányelv 7. és 8. cikkét, a környezeti levegőben lévő kén-dioxidra, nitrogén-dioxidra és nitrogén-oxidokra, valamint porra és ólomra vonatkozó határértékekről szóló, 1999. április 22-i 1999/30/EK tanácsi irányelv 4. cikkének (1) bekezdését és 5. cikkének (1) bekezdését, valamint a környezeti levegő minőségéről és a Tisztább levegőt Európának elnevezésű programról szóló, 2008. május 21-i 2008/50/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 13. cikkének (1) bekezdését és 23. cikkének (1) bekezdését

a következőképpen kell értelmezni:

azoknak nem célja, hogy olyan egyéni jogokat keletkeztessenek a magánszemélyek számára, amelyek valamely tagállammal szemben kártérítési követelést alapozhatnak meg az állam – uniós jog neki betudható megsértése által a magánszemélyeknek okozott károkért fennálló – felelősségének elve alapján.

Aláírások